

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

*Statsarkivar
Fredrik Scheels dagbok*

A handwritten signature in cursive script, likely the name of the author, Fredrik Scheels.

Statsarkivar
Fredrik Scheels dagbok

Statsarkivar
Fredrik Scheels dagbok

23.7.1917 – 22.10.1921

FORORD

Stiftsarkivet i Hamar (fra 1919 Statsarkivet i Hamar) åpnet sin lesesal for publikum 30. oktober 1917. Selve opprettelsen av institusjonen skjedde imidlertid ved Stortings-vedtak av 13. juli 1917, da også stiftsarkivaren (fra 1919 Statsarkivaren) ble utnevnt. Stiftsarkivet i Hamar ble utskilt fra Stiftsarkiverne i Kristiania, og arkivmaterialet ble sendt fra hovedstaden i løpet av høsten 1917. Imidlertid hadde statsarkivaren vært i arbeid helt siden midten av juli 1917 for å legge forholdene til rette for den nye institusjonen.

Arkivet hadde fra sommeren 1917 til vinteren 1958 tilhold i Vangs Sparebanks bygg i Hamar (nåværende hovedadministrasjons- bygning for Sparebanken Hedmark). Siden 1958 har institusjonen hatt tilhold i Strandgt. 71.

Den første statsarkivar ved Statsarkivet i Hamar var Andreas Fredrik Grøn Scheel (1886–1932). Han ledet institusjonen fra sommeren 1917 til 31. 10. 1921 da han hadde permisjon for å tjenestegjøre som førstearkivar i Riksarkivet. Scheel flyttet ikke tilbake til Hamar etter sin permisjon fordi han i 1922 ble utnevnt til statsarkivar ved Statsarkivet i Oslo.

I sine år på Hedemarken førte han dagbok over sitt virke som statsarkivar i Hamar, og det er denne dagboken som presenteres her i anledning av institusjonens 70-års jubileum. Førstekontorfullmektig Magnhild Paulsen ved Statsarkivet i Hamar har skrevet av manuskriptet. Scheels dagboksnotater er fulgt i detalj, selv med hans spesielle forkortelser og skrivefeil.

Tidligere statsarkivar Jan H. Olstad har fremskaffet de biografiske og de andre opplysningene som er satt som fotnoter. Olstad har også lest korrektur.

Jeg vil takke Ida Lise Bull Halvorsen for at hun ga tillatelse til gjenoptrykk av sin fars artikkel i Norsk Biografisk Leksikon om Fredrik Scheel.

Utgivelsen av dagboken er støttet av Sparebanken Hedmark og DNC, Hamar, og jeg takker begge institusjonene for bidragene.

Hamar 30. oktober 1987

Per-Øivind Sandberg

Statsarkivar

ferdig og hårdhendt, hadde nok knekket hans helse, og han døde
 etter sin avsettelse, ikke fullt 55 år gammel. C. 18

[Litt.: Anton Wilhelm Scheel: Stamtavle over en Familie af
 den danske Adels Aarbog 1893 s. 437; E. A. Thomle
 i Tidsskr. II. 1886 s. 100.]

Norsk Biografisk Leksikon:

Scheel, Andreas Fredrik Grøn¹, 1886—1932, arkivar og historiker, sønn av høiesterettsassessor Anton Vilhelm Rosing S. og Dorothea (Dolly) Margrethe Grøn (datter av ovennevnte læge A. F. S. G.), f. i Kristiania ²⁵/₂ 1886, d. i Oslo ²⁴/₆ 1932 (av *angina pectoris*). Gift i

¹ Se oversiktstavle s. 304.

Kristiania $5\frac{1}{3}$ 1924 med Alette Finne, f. der $1\frac{1}{3}$ 1893, datter av sanitetsoberstløytnant Gabriel Grubbe Dietrichson F. og Alette Sophie Didrikke Cappelen.

Efter 12 regelrette år på Kristiania Katedralskole blev S. student 1904, cand. philol. 1909, lærer på Hallings skole 1910—12, blev amanuensis i Riksarkivet 1915 og to år senere stiftsarkivar på Hamar, hvor han organiserte det nyoprettede stiftsarkiv (fra 1919 kalt statsarkiv). Efter fem års tjeneste der kom han tilbake til sin fødeby, hvor han var statsarkivar fra 1922 til sin død. I 1924 tok han den filosofiske doktorgrad på boken „Lagmann og skriver”.

S. var en utmerket arkivar, alltid hjelpsom, og usedvanlig mangesidig i sine interesser, — i centrum stod latin, historie og retts historie. Det var en sorg for mange at hans tidlige død hindret ham fra å nå den lederstilling i arkivetaten som han hadde fortrinlige betingelser for og visstnok var utsett til. Forskjellige av hans foredrag, bl. a. om arkivene og lokalhistorien og om landmålingens forhistorie (trykt i Heimen I—III), og hans virksomhet i Hamar-tiden som medredaktør av „Bygd og bonde” og senere i Oslo som utgiver av „Norske Herredags-Dombøger” fra 1630—40-årene (3. rekke), vidner om hans arkivalske innsikter.

Som historisk forsker har han særlig befattet sig med tre hovedemner: våre gamle „biland”s historie i slutten av middelalderen og begynnelsen av den nyere tid, norsk rettsliv i det 16.—18. århundre, og norsk sjøfarts historie i første halvdel av det 19. århundre. Hans hovedoppgave til embedseksamen, „Orknøerne og Hjaltland i pantsættelsestiden 1468—1667”, er trykt i „Historisk Tidsskrift” 5 r. I (1911), og i sine siste år arbeidet han, efter en studiereise til Færøene, på en bok om det færøyske lagtings historie, — den blev avbrutt ved hans uventede død. Hans doktoravhandling fremstiller „enkelte sider av det norske rettsliv i overgangen fra Middelalderen til Den nyere tid”, og er omgitt av forskjellige små spesialstudier over samme slags emner, trykt i „Historisk Tidsskrift”, „Maal og minne”, „Festskrift til den Norske avdeling på Universitetsbiblioteket” o. fl. st. På lignende vis har han også offentliggjort en rekke spredte, mindre arbeider (bl. a. kapitlet „Trange tider 1814—37” i boken „Arendal fra fortid til nutid”, som utkom 1923 under S.s redaksjon), i forbindelse med forstudiene til det som blev hans hovedverk, — det store og viktige avsnitt av „Den norske sjøfarts historie”, som handler om tiden „Fra Napoleonskrigen til navigationsaktens ophævelse”.

Alt i 1912 var S. blitt engasjert som en av hovedmedarbeiderne da det gjaldt å planlegge sjøfartshistorien, og den lange forsinkelse i tryk-

ningen og utgivelsen, som først skyldtes verdenskrigen 1914—18 og derefter hadde mange slags kompliserte årsaker, blev for S.s forskergjerning en vond og tung hemske; hans egen del av verket blev ikke ferdigtrykt og publisert før efter hans død.

Overalt i S.s historiske forfatterskap er hans personlige særpreg lett å kjenne. Hans hovedstyrke ligger ikke i systematikken, de lange linjer og den skarpe problemstilling; til gjengjeld oplives leserne stadig av forfatterens tankevekkende sidebemerkninger og av hans mange eiendommelige og treffende iakttagelser og betraktninger, som gjør tiden og emnet levende og gir fremstillingen et pust av ekte menneskelighet. S. brukte ofte titler som „Litt om —”, „Enkelte sider av —”, og i samtaler og diskusjoner innledet han gjerne det han ville si, med et spøkefullt og samtidig karakteristisk ord: „men på den tredje side —”, — han hadde alltid et friskt blick, og evnet virkelig å se tingene fra en annen kant enn de vanlige.

For sine venner betydde S. uhyre meget. Med sin lune humor og sine overraskende idéinnfall, sin charmerende selvironi og fordringsløshet, sitt noble sinn, blev han avholdt og beundret som få. Det er betegnende at det lyktes ham å grunnlegge en livskraftig forening hvor viddet og den sunde sans stadig blir dyrket, — representert ved klubbens to verneånder: „Doktoren” (Samuel Johnson) og „Baronen” (Ludvig Holberg). I denne ekte humanistiske krets, „*Societas Johnsoniana*” („Johnsonklubben”) bevares minnet om stifteren (*Fundator*) som en dyrebar skatt.

Francis Bull.

[Litt.: Studentene fra 1904; Edv. Bull i Tidsskr. for Retsvidensk. 1924, om „Lagmann og skriver”; Transactions of the Johnson Society in Lichfield, 1949—50, s. 26 flg.: Societas Johnsoniana in Oslo.]

- 1917
juli 23 skrev jeg fra Kongsvinger til ritmester Fougner 1), at Stiftsarkivet i Hamar ikke kom til at kjøpe avdøde arkivar Krog Steffens' bibliothek 2).
- S. dag skrev jeg til Snekkermester Johannessen 3), Hamar, at hans anbud av 17 ds. på inventar til Stiftsarkivet blev antat.
- juli 24 Opsøkte jeg Sorenskriver Blix 4) og fik også tale med hans fuldmægtig (Harbitz) og kontorist. Sidstnævnte, som blev rost av sorenskriveren, var villig til at gjøre arkivet færdig til avsendelse. Arbeidet blev anslået til at ta mindst 50 timer ekstratid. Intet skulde foretages før han fik høre nærmere skriftlig.
- Forøvrig var arkivet forholdsvis velordnet; gamle pakkesaker lå vistnok hulter til bulter på loftet, men var forsynet med omslagspapir, utenpåskrift og hyssing. Andre pakkesaker tillikemed protokollerne blev opbevaret i et ganske stort (ildfast?) rum ved siden av kontoret.

Blandt tryksakerne på loftet såes gamle Kundgjørelsestidender, som bør komme med under indsendelsen.

- 1) Christopher Fougner, 1876-1950, rittmester, stabssjef hos Generalinspektøren for Kavaleriet 1916-1920, seinere oberst.
- 2) Haagen Krog Steffens, 1873-1917, arkivar i Riksarkivet, Oslo, genealog.
- 3) Brødr. Johannessens Snedkerifabrik, Hamar. Den snekkermester Johannessen som omtales her og seinere er vel helst Ole Johannessen (1860-1935), eventuelt en av hans sønner.
- 4) Albert Knagenhjelm Blix, født 1835, sorenskriver i Vinger og Odal 1890-1917.

en vadskekone, til avstøvningen.

Arkivet blev for den væsentlige del opbevaret i et eget arkivrum, som var forholdsvis meget stort, men dog nu iveri med at overfyldes. Nogen få meter pakker lå i et skap ved indgangen til kontoret. Inde i hvælvet antoges vel 40 meter pakkesaker og vel 12 meter protokoller at kunne avleveres. Pantebøkerne gik tilbake til 1798. Først i 1838 var Østerdalen blit delt i 2 sorenskriverier 1). Ialfald pantebøker ældre end denne deling måtte efter kontoristens mening kunne avgis. Likeså mente han at de ældste panteregistre kunde avgis.

Om eftermiddagen reiste jeg ned til Solør (Aasnes, Flisen jernb.stat.) hvor dog sorenskriveren 2) heller ikke var hjemme, heller ikke den mandlige kontorist. Fuldmægtigen 3) skulde gi ham foreløbig besked, men det blir vel ikke stort av. Den kvindelige kontorist frk Engelstad bad mig tænke på hende om der blev nogen passende post i arkivet, hvilket

- 1) Østerdalen sorenskriveri delt i Søndre og Nordre Østerdalen sorenskriverier fra 1. juli 1837 (Kgl. res. 10/6 s.å.).
- 2) Johan Bernt Krohg, født 1841, sorenskriver i Solør 1899-1917.
- 3) Cort Paulus Holtermann, 1862-1924, sakfører bl.a. i Aasnes og Elverum, dommerfullmektig i Solør 1916-1918.

jeg lovet. Hun var ikke den værste, og har øvelse i at levere utskrifter og læse gotisk skrift.

Juli 26.

Snakket jeg med kommunesekretæren i Elverum, som har kontor i stor kommunebygning av sten, Elvarheim, hvor også folkeboksaml. og restaurant 1). Ordføreren 2) bor flere km. fra Elverum leir. - Kommunearkivet er her, oplyste sekretæren, meget spredt, pakkesaker på loftene hos de, som hadde været ordførere. Allikevel var her et udmerket hvælv for arkivet, bak formandsskapssalen. Men det indeholdt p.t. få arkivsaker. Det hadde hendt i kommunesekretærens tid (sidste år) at der hadde været bruk for arkivsaker tilbake til 1870 årene. Han vilde gjerne ordne arkivet (om avlevering behovet der neppe at være tale p.gr. av det gode arkivlokale) men det tog tid. Blev der git bevilling til det, bad han om assistance, hvilken blev tilsagt, med forbehold av at i september og oktober vilde vi bli optat med vor egen flytning.

Senere på dagen reiste jeg til Hamar,

- 1) Elvarheim bombet og brent i 1940.
- 2) Ole Hansen Haugen, født 1878, lærer, ordfører i Elverum 1917-1919.

aug 17.

Reiste jeg fra Hamar til Kapp (kr 1.) På Toten s.skriverkontor var s.skr. Castberg 1) ikke tilstede, talte med fuldmægtigen Hoel 2) og en av kontoristene:

Prestesæter, som her skulde overta indpakningen, dog først efter nærmere skriftlig underretning. Ca. 50 timer blev nævnt. Vist hvordan med etiketter.- Pantebøkerne gik tilbake til 1776, og gamle utskrifter blev nævnt herfra og derfra, men naturl. meget sjeldne. Fuldmægtigen turde ikke uttale sig med sikkerhet om hvor langt ned i tiden pantebøkerne kunde avgis, skulde nævne det for s.skr. Andre protokoller ekstraret o.s.v. ned til 1900. Der var et mindre arkivhvelv i kontorbygningen; på loftet i denne endel pakkesaker, tildels ganske nye. På hovedbygningens loft ca. 30 m, mest pakkesaker. Fuldmægtigen så helst alt på hovedbygningens loft avsendt.-

- 1) Johan Castberg, 1862-1926, stortingsmann 1900-09, 1913-21, og 1925-26, statsråd 1908-10 og 1913-14, sorenskriver i Toten, Vardal og Biri fra 1906. Sorenskriverkontoret var på Undesløy, gnr. 99 i Østre Toten (ved Kapp).
- 2) Olav Magnus Hohle, 1880-1933, kontorist ved Toten, Vardal og Biri sorenskriverkontor 1897-1900, edsvoren fullmektig samme sted 1911-13 (en tid også konst. sorenskriver), sekretær i Sosialdepartementet 1913-21, konst. sorenskriver i 1915 og fra januar 1917 til 1/11 1921, seinere byrettsdommer i Oslo.

aug 18   Besøkte jeg sorenskriver Gabrielsen 1) i Røikenvik; han har git skriftlig besked. Arkivet stod væsentlig på kontoret og i et litet hvælv ved siden av. På et staburløft en kasse m.m. Kontoristen (første K) heter Westland 2). Jeg avtalte det nødvendige med ham.

Jeg besøkte også sogneprest Mohr 3). Embedet 4) er imidlertid ganske nyt - Wangensteen 5) (vistnok første sognepr.) - så litet arkiv. Sognepresten henviste til Gran. Ingen kaldsbok i Røikenvik; på kontoret 3 kirkeregnskapsprotokoller fra 1860 og utover. Såvidt forstodes kunde der være bruk for dem på kontoret.

aug 20.   Besøkte jeg sorenskriverkontoret i Hurdal, Valdres. Gården var den gamle fogedgård. En kasse mændsnævninger? var blit igjen der av det gamle fogedarkiv, hvor resten var vidstes ikke. Sorenskriveren 6) var i Vang, og ingen fuldmægtig der. Talte med to kontorister. 1ste var hans datter, 2den, som jeg talte om ind-

- 1)   Nils Harald Berg Gabrielsen, født 1856, sorenskriver i Hadeland og Land 1904-1927.
- 2)   Peder Vestland pakket og sendte inn arkivsaker fra Hadeland og Land sorenskriverembete i 1919.
- 3)   Rasmus Christian Mohr, født 1850, sokneprest i Brandbu 1911-1924.
- 4)   Brandbu presteqjeld utskilt fra Gran fra 1. januar 1897 (kgl. res. 2/1 s.å.).
- 5)   Herman Sofus Stranger Wangensten, født 1849, sokneprest i Brandbu 1897-1910.
- 6)   Ole Anton Thorsen Eeg, født 1846, sorenskriver i Valdres 1907-1917.

sendelsen med, heter Tore Aaberg. 1)
Pantebøkerne tilbake til 1786. Av ufuldført
indsendelsesskrivelse (svar på R.A.s spørsmål)
fremgik, at pantebøker antoges at kunne indleveres
til 1850, andre prot.til 1900. Der var gamle og
nye panteregistre. De gamle ikke helt ute av bruk
ennu. Litet hvælv ved siden av kontoret. På
staburloftet var resten av arkivet, meget smukt
ordnet i hylder av frk. Eeg. Kronologisk og efter
indholdet. Intet i kasser.
Altså enkel sak at legge i kasser og registrere;
viste kontorist 2 hvorledes med etiketter. 30-40
timer ekstraarbeide blev nævnt.

Sognepresten 2) (i N. Aurdal) hadde en kopibok
1842-1881 og en journal 1853-1879 ute av bruk,
kunde indleveres. Den gamle kaldsbok var
renskreven for en tid siden; og senere forsvunden
3).

På loftet en eller flere kasser med tryksaker og
private saker. Fru sognepr. 4). forbød adgang.-

Distriktslægen 5) ikke hjemme.

- 1) Tore Aaberg pakket og sendte inn arkivsaker
fra Valdres sorenskriverembete i 1917 og
1918.
- 2) Paul Knudsen Dybsjord, født 1852, sokneprest
i Nord-Aurdal fra 1911, prost i Valdres fra
1922.
- 3) Kallsboka for Aurdal 1731-1794 var i 1854
hos soknepresten i Nord-Aurdal, kom i 1900
til Riksarkivet og er seinere blitt overført
til Statsarkivet i Hamar.
- 4) Livia Kristine Dybsjord, født Haugestad,
f. 1864.
- 5) Anton Olsen, født 1855, kst. distriktslege i
Nord-Aurdal fra 1907.

aug. 30

torsdag reiste jeg fra Hamar til Elverum, hvor jeg imidlertid ikke traf sor skr Rambech; jeg snakket atter med kontoristen (H. Rønning) 1).

Derpå gik jeg op til lensmanden, som hadde et forholdsvis betydelig arkiv av protokoller og pakker på loftet. Av og til utskrifter. Lensmanden 2) hadde der eksekutionsforretn. (andre steder sorenskriveren?) Fået dem efter fogden 3). Hadde overhodet lidt av det gamle fogdearkiv. Sagde at endel av dette endnu skulde ligge på den gamle fogedgård Helset 4), 3 km. søndenfor Elverum. Gården eies nu av O.Skavhaugen. Men dette rigtignok sterkt betvilet hos politimesteren.-

Derpå til Distriktslægen, dr. Pettersson 5). (Som hadde stået i spissen for at få istand Finne-Grønns bok.) 6). Efter dr. Sjursen 7), som bodde i Vaaler, var embedet blit delt; jeg tror det gamle arkiv væsentlig var i Våler. Trodde at det mest opbevarelses-

- 1) Haakon Rønning ordnet saker i Sør-Østerdal sorenskriverarkiv i 1918.
- 2) Simon Høye, født 1886, lensmann i Elverum fra 1916.
- 3) Siste foged i Sør-Østerdal var Amund Boe, fra 1901 amtskasserer i Hedmark. Fogedembetet nedlagt 20/7 1901.
- 4) Helset, gnr. 34 bnr. 1 i Elverum, fogedgård 1859-1877. Eier fra 1898: Ole O. Skavhaugen, f. 1846.
- 5) Axel Tage Petersson, 1865-1952, distriktslege i Elverum fra 1916.
- 6) Stian Herlofsen Finne-Grønn, 1869-1953, arkivar, museumsmann, genealog: "Elverum. En bygdebeskrivelse", I-II (1909-1921).
- 7) Peder Nicolai Sjursen, f. 1858, kommunelege i Våler fra 1885, distriktslege i Sør-Østerdal fra 1909, ordfører i Våler 1905-1914, stortingsmann 1900-1909.

værdige av distriktslægearkivene var journalerne (brev=) og sundhetskommisjonernes forhandlingsprotokoller. Viste mig den sidstnevnte for stedet, gik fra kommissionens opprettelse i 1849. Få modtagne skrivelser blev ved embedet: fleste oversendt fattigkommissionen. Kopiboken skulde ikke indeholde stort.

Politimesteren 1) ikke hjemme, men en kontorist tilstede. Sagde at der var fogedarkiverne for Solør, Søndre og Nordre Østerdalens fogderier, i kasser på loft eller bur. Lidt også på kontoret, som ikke bruk for.- En enkelt gang i kontoristens tid hadde der været spørsmål efter en gammel kriminalsak i et av fogedarkiverne; men nok opplysning hadde man fået ved at skrive til vedkommende landsfængsel. -

Reiste derpå til Tønset, hvorhen jeg kom

31 aug. fredag morgen kl. 1. Hos sorenskriveren 2) avtalte jeg det nødvendige; konteristen heter Dahl. Villig til at overta arbeidet. I hvælvet kun pakkesaker fra 1900 av, hvilket viser det rimelige i tids-

- 1) Anton Mathæus Andreassen, født 1855, politimester i Glommedalen fra 1902. Glommedalen politimesterembete, opprettet 1901, omfattet hele Østerdalen og - til 1927 - også Solør.
- 2) Paul Sandvik, født 1859, sorenskriver i Nord-Østerdal fra 1912.

grænsen. På loftet endel (20 m?), velordnet. I et skjul en håbløs kasse; saker som hadde vært med i en brand i 1880 årene. Sagde at den fik ordnes som tøndene i N.Gudbrandsdalen.

Lensmanden 1) hadde alle sine arkivalia i et skap på kontoret. Sagde lensmændene fik igjen sine valg-papirer. Hvor hadde han forresten dem? Sagde færre brandtaksationsforretninger end tidligere: private selskaper billigere.

Ordføreren (Bakker) 2) opsøkte jeg forgjæves.

Sognepresten (provst) Støren 3) hadde ordnet journalsaker i æsker. Ingen ulæselig skjønt temmelig gammel kaldsbok 4). Små kasser og pakker, alt med utenpåskrift hadde han på loftet. Kunde godt sendes som de er. (Skolesaker m.m.) Hadde deribl. dokumenter fra lærerskolen 5), som hadde vært her i 1860-70 årene. Noget for rektor Jørgensen 6). Presten sagde at Tønset hadde før hat Trøndske forbindelser: kjørte kul til

- 1) Hans Olsen Sandvold, født 1843, lensmann i Tynset 1875-1918.
- 2) Hans Nilsson Bakker (tidl. Godtlandsbakken), 1861-1953, gardbruker og underoffiser, ordfører i Tynset 1910-1919.
- 3) Johan Nicolai Støren, født 1871, sokneprest i Tynset fra 1913, prost i Nord-Østerdal fra 1915.
- 4) "Bog Angaaende Tønset Præstegieldts Beskaffenhed" 1732, nå i Tynset sokneprestarkiv i Statsarkivet i Hamar.
- 5) Tønset Lærerskole, i drift 1862-1868. Arkivet etter skolen avlevert til Statsarkivet i Hamar fra soknepresten i Tynset i 1936 (tilleggsavlevering i 1966).
- 6) Jørgen Jørgensen, født 1841, seminarbestyrer/ rektor ved Hamar lærerskole 1889-1914.

Roros, derfra malm til Trondhjem. Derfra tilbake med varer. Nu forstod man i Tønset med byen Kristiania. I Middelalderen hadde Tønset været annex til Opdal. Første reformationsprest hadde hat Tyldalen som hovedsokn, Tønset da annex dertil.1) Senere omvendt. Grunden mente han at der var prest dengangen i Tyldalen.- Pilgrimene i Østerdalen mente han var svensker, som kom op Rendalen. Presten sa at på Sem i Biri, hvor en dyrlæge bor, fandtes gamle skindbreve 2)

22 sept

Skrev jeg fra Kristiania til Vagtmesteren i Vangs sparebank Hamar følgende:
 De husker vi avtalte i fredags at De skulde faa flyttet op kasser i Stiftsarkivet, hvis der kom nogen, mens jeg var borte?
 Kanske De kommer til at gjøre nogen utlæg av penge i den anledning. Derfor sender jeg vedlagt kr.50-. Vilde De som kvittering undertegne vedlagte papir og sende det til mig?

- 1) Tyllaldalen var hovedsokn og lynset anneks, trolig til sist på 1500-tallet. Første prest i Tyllaldalen etter reformasjonen var Olav Eriksson, fra ca. 1550.
- 2) Birger Schee, født 1880, distriktsveterinær, gardbruker på Sem i Biri fra 1907.

- 29 sept. 1917 skrev jeg til arkivar Thomle 1). "Som svar på skrivelse dat. 30 ds. meddeles at Stiftsarkivet i Hamar accepterer Deres tilbud om at få kjøpt Deres bibliotek for kr. 6000-, hvorav kr. 3000- betales såsnart arkivet har fået biblioteket og resten inden 1 september 1918 - og forøvrig på de andre i skrivelsen nævnte vilkår". Foreløbig ikke sendt. Avleveret til Th 4 okt.
- oktob.1. Blev de første 10 kasser utpakket og indholdet opsat. Hedemarkens amtsarkiv. 1 kasse protokoller fylder kun 2 hylder. Bankchefen meddelte at det inderste magasinrum (nærmest Strandgaten) er det som tåler mest belastning.
- oktob.2. Talte jeg med politimester Ryen på Lillehammer 2). Han har 8 kasser og nogen løse protokoller av Søndre og Nordre Gudbrandsdalens fogderiers arkivsaker på en bod i sin have. Nyere saker (1860-80 årene ca, og vel de sidste år av fogedembedet). 3) Gjenpart av ordentlig opsat

- 1) Erik Andreas Thomle, 1849-1936, stiftsarkivar/statsarkivar i Oslo 1914-1921, genealog.
- 2) Johan Fritjov Ryen, f. 1867, politimester i Gudbrandsdal fra 1913.
- 3) Fogedembetene i Gudbrandsdalen ble avskaffet fra 20/10 1909, og den siste konstituerte foged i Søndre Gudbrandsdalen, Anders Juel Haslund, ble samme år utnevnt til politimester.

fortegnelse på kontoret. Boden så bra ut men av trø. Politimesteren vilde forsåvidt ikke gjerne av med arkivet, som han får lidt godtgjørelse (8 el. 80 kr?) som leie. Korrespondence om arkivet var blit ført med finansdepartementet, så det fik vel søkes om innsendelse. Fortegnelsen skulde jeg kunne få til avskrift når jeg skrev derefter. Arkivet kunde sendes som det er.

Sorenskriver Hazeland 1) var i Kristiania i en kommission. Frk. Olsen på kontoret (kun kvindelige kontorister) skulde greie med innsendelse.

Amtmand Lambrechts 2) vilde gjerne av med en del av amtsarkivet i anledning av en forestående flytning, men først til våren. Skulde selv snakke med en kommende kontorist om indpakning og selv skrive med tiden til deptet. Skulde også sende tryksaker (amtsthingsforhandler fra alle amter). Mente ellers at amtsarkiver hadde mindst interesse, omend journaler og kopibøker burde opbevares. Skulde imidlertid sende alleslags ting.

Jeg hilste på sakfører Thallaug 3), som gjendrev at det var Thomles avkrok som hadde gjort så meget. Underhåndsigitation derimot. 4)

Sognepresten i Faaberg 5) som jeg be-

- 1) Arnold Matthew John Philip Hazeland, født 1859, sorenskriver i Sør-Gudbrandsdal 1915-1919.
- 2) Sigurd Lambrechts, 1863-1941, amtmann/fylkesmann i Oppland 1908-1933.
- 3) Axel Andreas Thallaug, 1866-1938, overrettssakfører i Lillehammer fra 1894, stortingsmann 1903-1918.
- 4) Stiftsarkivar Thomle hadde i noen avisartikler gått sterkt ut mot tanken om å oprette et stiftsarkiv i Hamar, og i Aftenposten 24/3 1917 betegnet han Hamar som "en afkrog".
- 5) Hagbarth Amandus Hartmann, 1849-1925, sokneprest i Faaberg 1910-1924.

søkte om eftermiddagen hadde få arkivsaker, prestegården 1) var brændt 2 gange, engang i 1838. På tørkeloftet en større hylde, men ingen kasser.

okt 15 skrev jeg til Sandberg & co. 2) "Deres beskjærmaskine, papsaks o.a. varer er rigtig mottagne og bragt i hus. Imidlertid tør man forutsætte at der i leveringen indgår montering av kniven, avpusning o. lign. Såfremt De ikke vil sende en mand hitop, anmoder jeg Dem om at anvise en herværende kyndig mand at utføre arbeidet." Sandb. svarte negativt.

okt. 22. Blev 4 vognlæs av Søndre Hedemarkens sorenskriverarkiv x) overført fra kreds fængslets loft til Stiftsarkivet, foreløbig henlagt på maskinskrivedamens værelse. (Resten kom 24 okt.)

" " Begyndte vadskekonen Agnes Svendsen her 3). Skal ha kr. 40- måneden.

" " Fik bokbinderen sin instruks 4).

x) Kasserne tilhører sorenskriveren privat; han ønsker at få dem igjen.

1) Fåberg prestegård, gnr. 162.

2) Sandberg & Co., grafisk forretning i Oslo.

3) Agnes Svendsen, vaskekone i Statsarkivet 1917-1920.

4) Amundsen, se s. 40. Han var ansatt fra 15. september.

- Oktober 23 Sendt meddelelse om indsendelse av arkivsaker
til sorenskriveren i Hadeland og s.skr. i
Valdres.
24. Likeså til " " i Toten.
26. " " " " i Søndre Gudbr.d.
" " " " Nordre Gudbr, 1)
til hvem skrevet: - Hr. sorenskriverens skrivelse
av 15 sept d.a. til amtmanden vedrørende saken er
oversendt hertil, så jeg har seet at hr.
sorenskriveren fraråder at følge de foreslåede
terminer for panteprotokollernes og
domprotokollernes vedkommende. Jeg tør derfor
bede Stiftsarkivet meddelt hvilke tidsgrænser hr.
sorenskriveren finder ønskelige. - -
- " 26. Sendt meddelelsen til S.skr. i Søndre Hedem.
Likeså " " Nordre " 2)
- " 27 " " " " Vinger og Odalen
" " " " Nordre Østerdalen.

Til sidstnævnte skrevet: - - Jeg har fået

- 1) Kristian Fleminius Qvigstad, født 1863,
sorenskriver i Nord-Gudbrandsdal fra 1907.
- 2) Christian Juel Sandberg Randers, født 1849,
sorenskriver i Nord-Hedmark fra 1909.

oversendt hr. sorenskriverens skrivelse av 14 september d.a. til amtmanden vedrørende saken, og ser således, at hr. sorenskriveren ikke finder det ønskelig, at panteboken for 1838-48 indsendes. Hertil er der intet at bemerke fra Stiftsarkivets side. Jeg går således ut fra at protokollen forblir ved embedet.

oktob. 30 Sendt meddelelsen til s.skr. i Søndre Østerdalen, hvori: "-- Jeg har fået oversendt hr. sorenskriverens skrivelse av 19 sept. d.a. til amtmanden vedrørende saken, og vet således, at hr. s.s. mener at arkivsaker for de sidste 30-40 år bør bero ved embedet. Hertil er der ikke noget at bemerke fra Stiftsarkivets side. Jeg foreslår da 1885 sat som tidsgrænse. Heller ikke er der fra Stiftsarkivets side noget S.S. i Nord- at bemerke, om hr. s.s. anser det for ønskelig re gjør det at beholde pantebøker tilbake til 1837.--" nemlig

oktob. 30. Meddelelsen til s.skr.i Solør, hvori " :-- Jeg har fået oversendt hr. sorenskriverens skrivelse av 25 sept. d.a. til amtmanden vedrørende saken, og ser således at hr. sorenskriveren ikke finder det ønskelig, at de ældre (før 1900-1903 brukte) panteregistre indsendes. Hertil kan der fra Stiftsarkivets side ikke være noget at bemerke. Jeg går således ut fra at de omtalte registre blir beroende ved embedet. --"

" " Blev læseværelset aapnet, kl. 12-2, men ingen besøkende. Av arkivsaker dengang kun kommet: Hedemarkens amtsarkiv
Kristians " "
N.Gudbr.dalens fogedarkiv
S. " "
Hadeland og Lands " "
12 prot av Hedemark " "
Samt 2 matrikler. 1)

1) Fra "Beretning om Stiftsarkivet i Hamars virksomhet i budgett-aaret 1917-1918" siteres:

"Stiftsarkivaren var i de første maaneder tildels optat med reiser til stiftets sorenskriverne, for aa bese deres arkiver og avtale det nødvendige om innpakning og avsendelse til det nye arkiv. Det var nemlig meningen, at dettes hyller skulde fylles baade ved direkte avlevering fra sorenskriverne, og ved at Stiftsarkiverne i Kristiania opsendte de arkivserier, som henhørte under Hamar stift. Avleveringen fra Stiftsarkiverne foregikk om høsten. De 10 første kasser inneholdende saker fra Hedemarkens amtsarkiv, blev tømt den 1. oktober. Den siste forsyning, bestaaende av retsprotokoller, blev opsat d. 4. december."

Avleveringene fra sorenskriverne o.a. begynte i oktober og fortsatte i de følgende måneder og år. Jfr. 22. oktober 1917 o. fl. st.

- ca.nov.10 var arkivar Thomles bibliothek kommet op.
- novemb.13 til Engstrøms snekkerifabrik 1). "Samtidig hermed oversendes som betaling for stoler til Stiftsarkivet i Hamar en check på kr 1314-, hvorfor kvittering imøtesees".
- " 14 Ankom 4 kasser fra Nordre Hedemarkens sorenskriveri, med fortegnelse. Dette det første som er indkommet i ordnet stand fra noget av sorenskriverierne.
- " 16 Ankom 8 små kasser fra Valders sorenskriveri.
- " 20. Til Engstrøm. "Jeg vilde gjerne få tilsendt kvitteringen for den under 13de novbr. d.a. oversendte check på kr 1314-."
- nov. 29. Til Ole Haakenstad 2). " Vedlagt oversendes oversættelse av de skindbreve, som blev vist Riksarkivaren og undertegnede i sommer. Oversættelsen, som er utført efter Dipl. Norv., gir sig

1) Engstrøms Snekkerifabrik, i Oslo.

2) Ole Paulsen Haagenstad, eier av Håkenstad, gnr. 26 i Vågå, 1896-1940.

dog på ingen måte ut for at være feilfri".

- Decbr. 3. Mottat kr.250 - gjennom Kristians amts skattefogedembede, som bidrag til husleie. 1) Følgeskrivelsen returneret med påtegnet kvittering
- " Ankom sidste sending arkivsaker fra Stiftsarkiverne i Kristiania, 5 kasser. Sidste kasse av arkivsaker indeholdende saker av Oplandske lagdømmes arkiv. - Denne sidste
  - " 4 forsyning blev opstillet decb. 4.
  - " 4 Ankom læseværelsets borde fra Johannessens snekkeriværksted.
  - " 6 Til G. Tank 2) (privatbrev) "Det har desværre heller ikke dennegang lykkedes at skaffe Dem de forønskede oplysninger. Thi oplysninger fra en matrikel fra 1670 har vel ingen interesse for Dem? I en pakke (av Kristians amts arkiv

1) Hedemarkens og Kristians amter og Hamar kommune ga i flere år bidrag til Statsarkivets husleie (til å begynne med til sammen 50%).

2) Gunnar Tank, 1878-1942, cand. jur., amanuensis ved Universitetsbiblioteket i Oslo 1910-1919, arkivkonsulent for Høyfjellskommisjonen og Landbruksdepartementet fra 4.7.1919.

nr.264) finnes et par læg om Hurdal almenning - eller rettere oplysninger om at almuen nægter der er nogen sådan - fra 1750 årene. Disse er Dem vel alt kjendt, men kan i motsat fald utlånes til Riksarkivet. (I det ene læg er kopi av skrivelse fra Rentekammeret til Foged Dorph 1) av 1 mai 1756) Et "mandtal over gaardene og deres skyld udi Ourdahls Præstegield i Walders" i den ældste pakke breve fra fogdene (1757, 1759-67) indeholder kun gårdsnavnene og skylden.

(Indsat før "I en pakke".)

dec. 7. Tore Raberg: Vedlagt oversendes i henhold til regning av 5 d.mds. kr. 183,27, hvorfor

- 1) Peter Frantzsen Dorph (Dorff), 1703-1767, foged i Hadeland, Toten og Valdres fogderi 1742-1764.

kvittering imøtesees.

- decbr 15. Sendt kvittering for Valders sorenskriverarkiv.
- " 17 Mottat av kærneren kr. 625 (Bidrag til husleie).
" " 4 kasser fra S. Østerdalen ankom.
- " 19 Møtte frøken Havig 1) op, og begyndte næste dag at lære at læse skrift.
- " 19-20 Ankom skap og reoler fra Johannesens snekkeri-fabrik.
- " 22 Skrev jeg til Kredssykekassen. "Jeg har desværre glemt at melde av, at vaskekønen i Vangs sparebank, Agnes Svendsen, siden den 22 oktober d.å .også vasker i Stiftsarkivet, og her har en månedlig løn av kr. 40-."
- " " Fik jeg hos skattefogden kr.930,72 til ekstraarbeide,
(Stiftsarkivarens uopkrævede løn 145,16
145,16 assistentens 2) 333,33
333,33 bokbinderens 452,23
478,49 930,72

- 1) Gunnvor Havig (gift Ravner), født 1898, utførte registreringsarbeid i Statsarkivet i Hamar første halvår 1918 og utførte også storparten av utskriftene. Også registrering for den lokalhistoriske komite (jfr. s. 25).
- 2) Leif Midthaug, se side 31.

- dec. 22. Tilsagde jeg frøken Havig 70-80 kr. i januar og senere ca. 100 måneden, foruten utskriftsbetaling, men med forbehold av at jeg ikke vidste hvordan det blev med lønnen efter 1 juli.
- dec 24. Ankom check på kr 600- fra den lokalhistoriske komité 1).

1) Landskomiteen for lokalhistorie, nedsatt av Historisk Forening i 1913, satte i 1914 i gang registrering av skifteprotokoller i statsarkivene, med bidrag fra fylkene og i vedkommende arkivs regi.

1918.

jan. 17. Ser jeg (av oversendt konsept) at jeg i mobiliseringstilf. efter at være færdig paa Sell 1), skal til landsfængslets vaktmester "overlate ansvaret for behørig omsorg for kassernes sikkerhet mot ildsfare eller anden overlast, idet Stiftsarkivaren selv beholder nøkterne til laasene for opbevaringsrummene."
 "Skulde det, mens arkivsakerne er anbragt saaledes, vise sig virkelig paakrævet at foreta undersøkelse i nedpakkede protokoller eller karter, maatte nævnte stiftsarkivar være nærmest til at gjøre det." (Med Brinchmanns haand, konc. til Det Kongelige Departement for Kirke- og Undervisningsvæsenet.) 2)

Meget tull med ny linoleum paa læsesalbordene; bordene hadde krøpet, hvorved der blev bulker paa linoleumet.

- 1) Fængslet på Bredevanngen i Sel var utsett til oppbevaringssted for arkivsaker i tilfelle av evakuering fra Riksarkivet og alle statsarkivene.
- 2) Christoffer Brinchmann, 1864-1940, arkivar/ førstearkivar i Riksarkivet 1896-1934, ofte fungerende riksarkivar.

- jan. 17 Snekkermester Johannessen har ingen konto hos A. Steen 1). Endte med at jeg bestilte ny hos A.Steen paa stiftsarkivets regning, og faar trække fra i betalingen til Johannessen. (Dreier sig vist om kr.25 -). -
- " " Skrev jeg til Riksarkivaren privat
"Jeg vil i anledning av de mig oversendte bilag vedrørende transport av arkivsaker til Sell kun faa lov at gjøre opmerksom paa, at jeg kan bli utkommanderet og derfor ikke kan utsees som den, som skulde foreta mulige arkivundersøkelser, mens arkivsakerne befinner sig paa Sell. (Se et konsept strax i begyndelsen til Kirkedepartementet med arkivar Brinchmanns haand)"
- " " Oberstleutnant Støren, Norderhov.
"Den sidste ordre jeg har faaet fra mine militære foresatte var at jeg i tilfælde av almindelig mobi-

1) A.Steen, manufakturforretning (en gros og en detail), Hamar, etablert 1854.

lisering i 1917, ikke skulde møte før paa nærmere ordre, men straks melde min adresse til hr. Oberstløytnanten.

Jeg vil da ikke undlate at meddele, at jeg da det er hensigten, at de vigtigste sager fra Riksark og St.ar. i Kristiania, Bergen, Trondhjem og Hamar under krigsfare skal transporteres til Sell i Gudbrandsdalen-, fra Riksarkivaren er blit anmodet om "at være forberedt paa, som nærmest Otta boende arkivchef, at overta ledelsen av den eventuelle utlosning ved nævnte jernbanestation og av transporten derfra til Sells Hjelpefængsel, samt av kassernes indstabling i dette lokale."

Ærb.

jan. 18. Forleden talt med Overlærer Grønvold 1), som bl.a. sagde at Advokat Hoel 2) paa Kap var i besiddelse av en haandskreven beskrivelse av Hovinsholm, forfattet av

- 1) Didrik Hegermann Grønvold, 1855-1928, adjunkt/overlærer/lektor ved Hamar katedral-skole 1901-1925, antikvar, museumsmann, stifter av Uplandenes Folkemuseum.
- 2) Thorleif Hoel, født 1865, høyesterettsadvokat, Kapp, Østre Toten.

Jacob Hoel 1). Den burde søkes hit -

- jan. 16. Tok jeg ut av den alm. kontrabok kr.600 - tilhørende den lokalhistoriske komité (de var sat ind 24 decb.), og lot dem faa egen kontrabok, idet renterne ellers vilde komme arkivkassen og ikke komitéen til gode. - Noget at gjøre ved at saa er skeet i 3 uker? Neppeligen.
- febr. 14. Serverte jeg bankchef Andersen kontrakten som var thinglæst 1 aug 1917 i Hamar bything 2).
- (apr. 26) Merk at utskrifter fra den i henh. til lov av 17 august 1818 nedsatte hovedmatrikuleringskommis-sions matrikuleringsprotokoll kann faaes ved henvendelse til Finansdepartementets adminis-trationskontor.
- mai 5 merket jeg aa ha mistet nøklen til arkivet
Gjen (entréen). Tror sikkert aa ha hat den den 4. mai.
funnet [Øverstrøket]
- mai 8. Talte frøken Havig bibliothekets bøker til ca. 3240. (Saavel Thomles som nyanskaffelser incl.) eller med de jeg har laant kann en si "henved 3250".

pr. 8 mai viste nyanskaffelserne 418 bind.

Thomles bibliotek bestod derefter i 3250

418
2832   2830 bind

- 1) Jacob Nielsen Hoel, 1775-1847, offiser, gardbruker på Hovinsholm på Helgøya i Nes fra 1800, stortingsmann 1817-1823. Jfr. Jacob Hoel (hans sønnesønn), "Optegnelser om Hovindsholm", Kristiania 1920. Advokat Thorleif Hoel var sønn av Jacob d.y.
- 2) "Kontrakt dat. 7. og 8. februar 1917 mellem Vangs sparebank og riksarkivar Koren angaaende leie av 2 etage i bankens nye gaard i Parkgaten for 10 aar for aarlig leie 6000 kr.", tgl. 1.8.1917 (Sør-Hedmark soren-skriverembete, tingbok 9 for Hamar by, fol. 154).

- juni 21   blev der lagt inn brandslange, heftet paa vandledningen ved springen i gangen. Kun 7 meter lang. Viste sig forøvrig ved prøve god. Hadde bestilt 10 m. Telefonerte herom m. Arnt Jensen neste dag 1). Han hadde forsøkt paa 3 steder, men hadde ikke faaet nogen længere av den gode sort (vævet) og saa tynd, passende til vår kran. Hermed faar det bero.
- juni 24   imidlertid besøk av statens bygningsinspektør, som sagde der måtte anskaffes en lengere, når der blev anledning til å få det. Bygningsinspektøren vilde også ha flyttet bryteren i gangen, så der blev 2 meter under den. Var ellers meget fornøiet over lokalet. Sagde utsigterne til å få egen bygning var små.
Hvad bryteren (tavlen) i gangen angår sagdes hos E.M.B. 2) at flytningen vilde komme på flere hundre kroner. Den får stå, vagtmesteren runder de skarpe kanter av, og vi får få et bord under.
- juni 27   Overlærer Grønvold var oppe for ca. 1 måneds tid, og spurte om der var en "assistent"-post til

- 1) Johannes Arnt Jensen, 1879-1933, ingeniør, drev rørleggerforretning, rørhandel og blikkenslagerforretning (J. Arnt Jensen) i Hamar.
- 2) E.M.B. (Elektro-Mekanisk Bureau A/S), elektrisk forretning i Oslo med filial i Hamar.

her. Da vilde hans datter gjerne ha den 1).
Senere har jeg hørt frk. Ellen Steen 2) (dtr. av
 bankchef Steen) 3) gjerne vilde være assistent
 her.

- juli 6. begyndte overlærer Per Hagen å skrive utskrifter.
 Frøken Havig tok 4 ukers sommerreise fra denne dag
 å regne.
- juli 8. Skrev jeg til Midthaug 4), som på Gardermoen: Kj.
 M., Jeg hørte av vaktmesteren, at De gjerne vilde
 ha snakket om å gå på sersjantkursus. Det skulde
 da bli 3 måneder i trakk. Har De nogen fordel av
 det og lyst dertil, så må De gjerne gjøre det for
 mig. Jeg snakket med skattefogden om det, for
 lønnens skyld. Han syntes Departementet burde
 søkes for alle tilfellers skyld. Den lengere tid
 isommer skulde jo komme Dem tilgode i de følgende
 år, så jeg kan ikke tenke mig annet enn at det
 innvilges med engang. Vil De det, så skriv altså
 hit en kort ansøking, som jeg anbefaler, og ber
 om å få svar på straks.

- 1) Svava Gudrun Marodia Grønvold, født 1891,
 utførte registreringsarbeid i Statsarkivet
 1918-1919.
- 2) Ellen Grønvold Steen (gift Gregertsen),
 født 1901, avskrivningsarbeid m.m. i
 Statsarkivet våren 1919.
- 3) Annar Steen, 1868-1932, adm. dir. i Hamar
 Privatbank 1903-1931.
- 4) Leif Gunnar Larsen Midthaug, 1897-1957,
 assistent ved Statsarkivet fra 1. september
 1917, arkivfullmektig fra 1939, arkivar fra
 1955.

- Riksarkivaren.
- juli 10. : Jeg tillater mig å be hr. Riksarkivaren foranledige anvist den for inneværende budgetår givne ekstraordinære bevilgning av kr. 5000.- til anskaffelse av bibliotek for Stiftsarkivet i Hamar.
- juli 9 sendte jeg regnskap for lokalhistorisk registrering til prof. Johnsen 1). Utgifterne opviser kr. 263,62 (14 bilag.) Hedemarkens amt har en rest av kr. 201,19. Kristians amt av kr. 135,19. (hver av kr. 300)
Kort og trykning regnet som fellesutgifter.
Regnskapet oppgjort pr.6 juli 1918. Bankbokens kassebeholdning viser kr. 336,39, jeg tror en øre for meget grunnet bankens regnefeil.
Jeg stillet i utsikt at registreringen til høsten kunde foregå i et litt hurtigere tempo, muligvis ved at 2 protokoller blev registreret samtidig.
- juli 11. Herr Sorenskriver Qvigstad. Vågå.
Samtidig hermed oversendes i henhold til hr. sorenskriverens brev av 8. d.m. kr.99,75.
- 25 juli ennu ikke mottat kvittering.
29 " bedt om kvittering; mottatt.

1) Oscar Albert Johnsen, 1876-1954, professor i historie, Oslo, formann i Landskomiteen for lokalhistorie og seinere i Landslaget for bygde- og byhistorie 1920-1945.

juli 13. Meldte sig her, efter min telefonopr-, frøken Grønvold, overlærerens datter, ønskende arkivarbeide når hun var kommet hjem fra ferie. Jeg nevnte om utskrifter og Hedemarkshistorien 1), sagde hun kunde være sikker på å få, men måtte ikke gjøre sig store forventninger.

" Skrev jeg følgende attest: "Frøken Gunnvor Havig har i et halvt år, fra nytår av, hat arbeide i Stiftsarkivet i Hamar. Hun har skrevet på maskine, hjulpet med ordningen av biblioteket, registreret med benyttelse av kortsystemet, leveret en mængde utskrifter, samt tildels kopieret breve og ført journal. Hun har således erhvervet god indsigt i et arkivs gjøremål. Hun satte sig meget hurtig ind i sit arbeide, og har fået god øvelse i at skrive på maskine. Hun arbeider støt og raskt, og med stor pligtopfyldenhet. Jeg kan derfor gi hende min bedste anbefaling.

- 1) En fellesskomité med representanter for de sju Hedemarksbygdene ble nedsatt i 1918 med tanke på å få utgitt et større lokalhistorisk verk om hele det gamle fogderiet. Registrering av arkivserier både i Riksarkivet og i Statsarkivet i Hamr ble igangsatt i henholdsvis 1918 og 1920, seinere også i Statsarkivet i Oslo og i Rigsarkivet, København. Flere artikler ble skrevet i 1920-årene. Arbeidet ble imidlertid stanset, men gjenopptatt seinere; i 1957 kom så "Hedmarks historie. Første fellesbind".

juli 15 mottog jeg av pastor Svendsen 1), Veldre: Huurdahls Præste-Kalds Hoved eller Cassa-Bog" 1786 ff. Kvittering givet. - Juni 28 fikk arkivet av Busvold 2), Romedal lang skifteakt efter Chr. W. Monrath, utstedt 1739 av Joachim Pihl, provst i Gudbr.dalen 3)

juli 17. Herr Riksarkivar Koren,
Som svar på herr Riksarkivarens brev av 15.d.m. skal jeg meddele, at når jeg ikke har sendt kr. 102,15 til utligning av regning av 8.d.m. er det fordi der ikke er tilstrekkelig mange penge dertil i kassen. Jeg har under 10.d.m. anmodet om å få anvist flere penge. Kommer de ikke med det allerførste - hvad der vel ikke er rimelig - får jeg jo imidlertid låne kassen dem så lenge. Samtidig skal jeg sende kr. 11 til dekning av Riksarkivets utlegg for avertissement i Bokbindertidende

Telefon.	Avskrift.	
Hamar Telefonforening 4)		31/5 1918 vend!

- 1) Reinert Svendsen, 1849-1941, tredjepræst i Ringsaker (Veldre) 1881-1925, antikvar, lokalhistoriker.
- 2) Antagelig Lars Nilssen Busvold, 1852-1837, bruker på Busvoll i Romedal 1887-1917.
- 3) Christian Wolfgang Monrath, 1676-1738, sokneprest i Øyer 1712-1738, prost i Gudbrandsdalen 1726-1738. Skiftet etter ham (1739-40) er i Gudbrandsdalen prostearkiv.

Joachim Pihl, 1689-1758, sokneprest i Gausdal 1727-1758, prost i Gudbrandsdalen 1738-1748.
- 4) Hamar Telefonforening, stiftet 1888, drev telefonen i Hamar i over femti år.

Stiftsarkivet. Hamar.

På foranledning meddeles at kontingenten i år er bestemt til Kr. 80 samt for abonnenter med 2 linier i centralen Kr. 60 for l. no 2. altsaa for stiftsarkivets vedkom. Kr. 140. der incasseres saaledes:

1/3 aar med	Kr 45 -
(aarets 4 1ste måneder)	
1/3 - 4 midterste do	" 50
1/3 - 4 sidste do	" 45 = 140

Ærbødigst

Hamar telefonforening
v/And----stad 1)

kvittering
mottatt

For disse blev kvitteret den 24 juli

juli 18 Sendte jeg til Riksarkivet kr. 102,15 og kr.11 - (smlgn. skriv 17 juli.)

juli 20. Ved foreløbig regnskapsopgjør finner jeg at arkivet 1917/1918 har, iberegn. renter, hat en inntekt av kr. 37.815,61; kassens beholdn (i kontanter og bankinnskudd) var kr. 33,02. Av utgifter kan jeg gjøre regnskap for kr. 37.727,64. (iberegn kassebeholdn.). Resten, kr. 87,97

- 1) Andreas Ingstad, 1865-1945, bankbokholder i Hamar Privatbank 1899-1935, også kasserer i Hamar Telefonforening.

blir mig foreløbig en gåde. - 100 kr. som jeg har lånt kassen til betaling av Qvigstad tages derfor foreløbig ikke tilbake (Formindsket til 90 kr) - Til ekstra-arbeide (av den ubrukte lønning) var der brukt kr. 525,30.
I omstående regnskap ikke iberegn. inntekt og utgift den 20 juli.

Bokbinderiets drift viser på det ordinære budjet underskud. (vel 100 kr.) Jeg finner det forsvarlig å avlaste det for en å 2 leveringer skind, som jeg tar av den ekstraordinære bevilgning til biblioteket. Dette må bære sin del av byrden, likesom til neste år, da jo ellers det lille budjet for bokbinderiets drift, kr.600, aldeles vil sprenges.

- juli 24. Sandberg & co.
Hoslagt oversendes kr. 127,50 til utligning av regning av 10. april d.å.
Kvittering utbedes. Kvitt. mottat 26 juli
- " 25 Herr cand.jur. Arne Borgersen, Vågåmo 1).
Hoslagt sendes kr. 33.00 for ordning m.v. av arkivsaker ved Nordre Gudbrandsdalens

Imidlertid skyldes kr. 60 av underskuddet sikkert en regnefeil i regnskapet for ekstraarbeide. Disse 60 kroner tages derfor tilbake av kassen 23 jan. 1919.
Jeg tror imidlertid at ennu endel (30-80 kroner) tilhører mig, men lar dem bero til oversikt vundet -
Se 24. jan. 1919.

- 1) Arne Borgersen, f. 1890, dommerfullmektig ved Nord-Gudbrandsdal sorenskriverembete 1916-1918.

sorenskriveri, i henhold til regning dat. 27. mars
d.å. Kvittring imøtesees.

juli 26. Herr Stiftsarkivar Thomle,
Hoslagt oversendes Hamar Sparebanks kvittring for
kr. 3000-, anden halvpart av betalingen for hr.
arkivarens bibliothek.

aug. 1. Nærmest som prøve sendes det ordinære regnskap inn
til Riksarkivaren.

Sådan Ekstrakt:

"Iflg. Stortingsproposition nr. 28 (1917) s 8 -
Forhandl. i Stort 1917 s. 659-671 - var der
bevilget til drift av Stiftsarkivet i Hamar,
forsåvidt angår det ordinære budget

a) som inntekt kr. 3.000,00

b) som utgift " 14.600.00

Inntekten består av stedlige bidrag til husleie,
som er blit betalt. (Smlgn. inntektsbilag 1-3).

Av utgiftene består kr. 6800,00 i lønninger.-

Ingen av personalet var

1. august bad jeg også om permission 12-21. august.

ansat den 1. juli 1917, da lønningerne begynte å løpe. Kr. 930,72, som på denne vis ikke er hævet som løn, er det blit tillatt å bruke til ekstraarbeide. Når denne sum er opbrukt, skal man sende særskilt regnskap for den.

Kr. 7.800 til a) leie av lokale, b) arkivets samlinger og bokbinderiets drift, samt til c) kontorutgifter, lys og renhold - balancerer med et underskudd av kr. 14.22 (smlgn. utgiftsbilag 1-107)"

Forøvrig noteres her av regnskapet at til bokbinderiet medgik kr. 573,33, og til kontorhold kr. 1240.89, med leien altså tilsammen 7814,22. 2 partier skind blev satt på ekstra-ordin bevilg. til bibliotek.

aug. 22. Margit Sørdsdal 1), spr.-hist. artium, datter av kærneren 2), meldes som reflektant på registreringsarbeide i arkivet.

- 1) Margit ("Magg") Sørdsdal, gift Sellæg, født 1898, seinere bibliotekar (Oslo, Rjukan).
- 2) Johan Sørdsdal, 1860-1919, lærer, kemner i Hamar 1902-1919.

- aug. 23. Midthaug fri 24 aug - 4 sept.
- sept 3. Foruten det oprindelig bestemte har vi efter Buchers tegning laget et 3die bord, Midthaugs, til kr. 150. Arkitekthonorar derfor til Bucher? 1) Jeg tenker der kan bortsees derfra; hans regning tyder på en rund sum, uten nogen 7. eller 10 pct. beregning. Og den runde sum er ikke så knepen (han har vistn. iber. utlegg tenkt å beregne kr. 500- hvortil er kommet et par tillegg (til kr. 514.00). Altså gjør jeg det ikke.
- sept 9. "Som sees er ikke regningen i hel overensstemmelse med anbudet. 1 à 2 Reoler uten Disk" i dette er efter snekkermesterens opgivende feil for 1; denne reol er meget stor, henved 6 meter bred". Påskrift på regnskapsbilag 11 i det ekstraordinære regnskap.
- sept 9. begynte frøken Ellen Steen å lære å skrive.
- sept .16. begynte Frøken Svava Grønvold aa lære aa læse gotisk skrift samt øve sig i aa skrive utskrifter. Hun viste sig aa være vel

1) Henry Bertram Bucher, 1864-1944, arkitekt, tegnet bl.a. ombygging av og tilbygg til riksarkivbygningen, Bankplassen 3, Oslo, tegnet møbler til Statsarkivet i Hamar.

skikket, har en vakker håndskrift og er meget interessert. Hun begyndte allerede dagen efter å skrive utskrifter.

- Sept. 23. Begynte Frk. Steen å registrere S.Gudbrandsdalens skifteprotokol 2. for regning den lokalhistoriske komite.
Samme dag begynte frk. Margit Sørsdal aa lære å læse gammel skrift.
- okt. 4. (en mandag) denne uke har Amundsen resten av sin ferie. 1)
- " 5 blev Amundsen syk av "den spanske" og var fraværende like til 26 okt. 2)
- " 28 og 29. var jeg fraværende paa grunn av sykdom.
- decbr.21 I brev av den dato har jeg forpliktet mig overfor Riksarkivaren til ikke å utlåne pantebøker til privat bruk.
- " 30 Lover jeg i privatbrev J. Baashuus-Jessen 3) (Botanisk museum, Kristiania) å ha opmerksomheten henvendt på opplysninger om husdyrhold og husdyrsstammernes historie
- " 31 Tilsagde jeg bokbinderen kr. 1,75 timen for neste parti ekstraarbeide

- 1) Karl Eivind Amundsen, 1888-1964, bokbinder og vaktmester i Statsarkivet i Hamar 1917-1959.
- 2) Spanskesyken, influensaepidemi i 1918-19, vel den alvorligste farsott i nyere norsk historie. I løpet av 1918 var det ca. 375.000 anmeldte sykdomstilfelle og over 7.300 registrerte dødsfall.
- 3) Johannes Baashuus-Jessen, født 1887, stambokfører fra 1917, også amtsdyrlege i Hedemarkens amt (med adresse Skotterud) fra 1914.

1919.

- jan. 6. gir jeg arkivets kasse kr. 129,- som den hadde lagt ut i løpet av siste halvår for lokal-historiske kom. kasse.
- jan. 13. 14 kroner til, som ovenstående. (reg.kort.)
- 24. Ved status-oppgjør inneholder kassen kr. 29,29 for meget. Disse tilhører mig, idet jeg før har gjort tilskudd. Jeg lar kr.20. av mine penge ligge til dekning av mulige småfeil, og tar kr. 9,29 ut. I kassen legger jeg regnskap herom. Imidlertid er der en mindre feil ved det ekstraordinære regnskap 1917/1918, idet underskuddet var kr. 1062,64, mens jeg kun har bedt om, og fått refunderet kr 1052,32. Disse kr. 10,32 lar jeg det foreløbig bero med.
- 1 og 3 febr. snakket jeg i Kristiania med Riksarkivaren, som ved påsketider vilde inspicere stiftsarkivet. Var imot at vaktmesteren søkte om anticiperet alderstillegg. Bl.a. av

hensyn til de andre (arkiv-) vaktmestrene. Der var forslag om lønnstillegg for vaktmestrene. (Noget sådant så jeg ikke nevnt i forslaget om arkiv-funktionærenes lønnstillegg. Kirkedepartementet må altså fremlegge et almindelig forslag om en gruppe vaktmestres lønnstillegg.) - Spørsmålet om vaktmesterens uniform vilde Riksarkivaren helst ennu ha utsatt nogen tid (til saken hadde vært fore i Stortinget). Herom skulde snart fåes skrivelse.

Eksped. for
Hamars vedk.

Ellers bad Riksarkivaren mig sende ham telefon-katalogen fra Hamar o. omegn med anmerkelse av mulige abonnenter på historisk tidsskrift, de mere sikre, eller eventuelt livsvarige kunde anmerkes med 2 stjerner.

Henledet oppmerksomheten på gårdsbeskrivelsene 1867, herredsvis, tildels trykte, måtte fåes ved henvendelse til herrederne, Riksarkivet vilde også gjerne ha eksemplarer.
Vilde jeg skulde lage forslag om kassasjoner,

en pakke, ekstrarettssaker (offentl. s.) kunde gjennomgås, under sammenligning med dommen.

Spurte etter Totens sorenskriver-saker, som jeg vel snart får purre på, likeledes Vinger og Odalens.

- 5 febr. Ber jeg om å få anvist kr.1000- av den ordinære bevilgning.
11. " Stiftsdirksktionens arkiv beror hos fylkesmannen, ikke hos bispen.
- 18 " Frk. Steen melder at hun har bleksot, og efter doktorens råd skal være borte i 14 dager.
- 21 " Vaktmesterens arbeidstid er 1/4 8 - 4, undtagen lørdag, da han slutter 3.
Sagde sorenskriveren at de nuværende lagtingsprotokoller opbevares hos lagmannen (Salomonsen). 1) Det protokolleres imidlertid lite, således tas alm. ikke vidne-referater.
- 25 " klager en mann i Stikka over at arkivet ikke er åpent om emd.- 2)
- 26 " svarer jeg noget intetsigende derpå. Begge utklipp oversendes Riksarkivaren.

1) Olaf Kristian Salomonsen, 1861-1939, lagmann i Borgarting og Agder lagdømme 1909-1923, i Oslo lagdømme 1923-1931.

2) Hamar Stiftstidende, avis i Hamar 1866-1959 (seinere Stiftstidende).

- Universitetsbibliotekets årbok.-
Få fotografert diplomer i R.A. vedr. stiftet?

- mars 10.   Hadde jeg besøk av lensmann Wæringsåsen fra Stor-Elvdal, 1) som spurte hvor han passende kunde anbringe en Forhandlingsprotokoll for Aamot og Storelvdalen selskap for .... fra 1780. Enden blev at den skulde deponeres her. Han hadde kjøpt den på en auksjon. Vilde ikke selge den.
- april 2.   begynte dobbeltvinduene aa tas ned.
- " 14   gav jeg Amundsen en skriftlig bemyndigelse til aa gjøre innkjøp for arkivet, i april 1919.
- " 25   (mrg) reiste Midthaug til Kristiania, for nogen dages ferie.
- mai 2.   Begynte i arkivet igjen.
- juni 3.   har jeg spurt efter de mai 3 omskrevne kr. 1100.
- juni 4   Sendt utfylt skema om arbeidstiden til Socialdepartementet. Amundsens

1)   Johan Hansen Wæringsaasen, født 1863, lensmann i Stor-Elvdal 1895-1933.

tid er 1/4 8 - 4, lørdag til kl. 3. En halv times fri.

juni 10. Bad Riksarkivaren om aa faa anvist kr. 1500- til husleie.

juni 18. Bestilte nytt skilt paa Glasmagasinet (=Porsgrund.)

Dette ble aldri noget av. I mars 1920 fikk vi endelig et nytt skilt, et quidem 1) fra Brænden.

juni 21. ber jeg Justisdepartementet om aa faa refundert kr. 311.25, for utlegg ved innsendelse av arkivsaker fra sorenskriveren i Hadeland og Land.

juli 4. avleverte Skinnerud, Torpa, en foliokonvolutt med papirer fra Hadeland og Lands fogedarkiv. - Kvittering gitt ham. 2)

juli 14 lånte jeg lærer? Halvor Grue som nu i lengere tid har arbeidet her, en nøkkel for å kunne komme inn om eftermiddagen (Fått igjen 24 juli) 3)

1) quidem (latin) = nemlig

2) Anton Skinnerud, 1851-1920, Lærer i Nord-Torpa, lokalhistoriker. Om arkivsaker etter Hadeland og Land fogedembete, se Bygd og Bonde bd. 4 s. 42 ff.

3) Ikke Halvor, men Thoralf Marius Grue, f. 1869, lærer i Frol ved Levanger, som arbeidet med bygdehistorie for Os (jfr. "Os i Østerdalene - Dall i 1528", Røros 1943).

1919

- juli 16. Riksarkivaren. Jeg tillater mig å be om permission i tiden 1ste 23de august d.a.
- juli 25. hadde jeg inspeksjon av Riksarkivaren. Var
og 26. motstander av alfabetiske opstilling, vilde ha hver embedsmann samlet i all fall i amtsarkivene. Først i sorenskriverarkivene 1 tingbok, så tilsvarende (samtidige) ekstrarettsspr., åstedspr. o.lign. - Personregistrene ved siden av den pantebok de hørte til. Paala mig å ordne og opstille som en begyndelse Mellem Gudbrandsdalen s.skr, med katalog, skrevet på kladdesedler, og vel også renskrevet på sedler. Likeså katalogisering av kirkebøkene. Avleveringsprotokol efter dansk mønster, men med fri rådighet over skemaet, skulde begynnes. En for geistlige og en for civile arkiver. Begynne

1919.

med geistlige. Skrives på løse legg, til senere innbinding.

Av tingløste dokumenter kunde lages lokalhistoriske samlinger, alfabetisk efter gårdene innen hvert sorenskriveri.

31. juli Bad jeg om aa faa anvist kr. 1000. (alm. budgett.)

8. sept. talte jeg med Riksarkivaren, som bad om å få tegnet magasinreolene paa rutepapir. Minnet mig om aa istandsette en avleveringsprotokol. Slog på om Midthaugs aasteds-register ikke burde gjøres utførligere. (Dette tror jeg dog ikke, kortfattethet fordel, og det blir så få lapper på hver gård, at de ikke kan virke forvirrende.)

1919.

8. sept.

Foreslog mig å sende cirkulærskrivelse til de forskjellige kommunestyre om å få deres trykte forhandlinger.

Mente at aastedssaker burde samles i konvolutter (som i Tr.hj.) for hver gård (?), hvorved man i senere påkomne tilfeller kunde se hvad det før var gjort, feks. om undersøkelsen ikke hadde ledet til noget resultat.

Vilde ha samlet arkiver til opplysning om Mjøsens skipsfart. 1) En lensmann Halvorsen i Ringsaker skulde ha papirer. 2)

Så at årsberetningen kunde vente, til jeg fikk besked om skema den burde skrives efter.

Foreslog å gjøre noget med kartkoncepterne i Hedem, amtsarkiv. Klebe opp på lærred og legge i esker, (el.lign.) 3)

Riksarkivaren slog også på et større skilt ved inngangen.

- 1) Riksarkivar Koren var spesielt interessert i emnet. Jfr. James Pedersen og Kristian Koren: "Den ældre norske Dampskibsfart", tillegg til Korens bok om "Det Nordenfjeldske Dampskibsselskab".
- 2) Reidar Windju Halvorsen, 1884-1969, lensmann i Ringsaker 1913-1941 og 1945-1950. Hans far, tidligere lensmann i Ringsaker Martin Georg Halvorsen, hadde bl.a. vært direksjonsmedlem i Oplandske Dampskibsselskab fra 1893 og formann 1901-1912.
- 3) Amtskonduktør Hans Lemmich Juells konseptkart ca. 1800 - ca. 1840, i alt nesten 300 kart, de fleste fra Glåmdalen.

1919.

10. sept.   Varsler jeg Refsås 1) om Amundsens Tr.hjemsreise i slutten av sept.
- 15 sept.   Telefonerte jeg med 1.ste skolekontor i Deptet 2) om at jeg hadde satt kr. 46,42 som overskudd i siste regnskap, mens det er underskudd (!!!).
- Regnskapet var imidl. sendt alt til Statsrevisionen, men jeg fikk det inntrykk at det gjorde ikke saa farlig, naar det virkelige forhold fremgikk av tallene.
- 16 sept.   Amundsen syk -; 17; 18;
- 18 "   begynner jeg lappe-registrering av kirkebøkerne, börjende med Grue.
3. okt.   Snakket med postvesenet om Midthaugs portofrihetsrett 3). Det var bare å underrette engang årlig om at jeg bemyndiget ham.

- 1)   Iver Jørgen Kristiansen Refsaas, 1855-1943, stiftsarkivar/statsarkivar i Trondheim 1918-1925.
- 2)   Arkivvesenet sorterte fra ca. 1900 til 1938 under 1. skolekontor i Kirke- og undervisningsdepartementets undervisningsavdeling.
- 3)   Inntil 1. januar 1926 var bl.a. statlige institusjoner fritatt for å betale porto for postsendinger. Sendingen (konvolutten) ble bare påført ordet "Portofritt" med vedkommende institusjonssjefs signatur under, eventuelt - som i dette tilfellet - en annen tjenestemanns signatur.

1919.
 20.okt.   Begynte fru Wingaard 1) å skrive i arkivet.
 10. novbr.   begynte hun å renskrive Stange kirkebok nr.1 for Hedemarksboken.
 2. decbr.   blev innlagt to gummi-brannslanger, fra Arnt Jensen.
 2   "   kom Midthaug's pult tilbake fra Johannesens snekkeri.

1920

- jan. 5   begynte fru Ane Midthaug 2) å skrive i arkivet.
 febr.11   begynte frk. Lystad å lære å skrive.   febr. 17
               begynte hun å lære registrering av skifteprotokoller.-
 febr.14   tok fru Wingaard avsked.
 "   27   flyttet Linholt biskoppens eks. av Stortingstidende fra loftet paa folkeskolen hit ned. 3)

- 1)   Karen Wingaard, f. Nilsen, født 1878, enke etter o.r.sakf. Oluf Wilhelm Wingaard (1873-1911), Hamar, registreringsarbeid i Statsarkivet i Hamar (bl.a. Juell-kart) vinteren 1919-20.
- 2)   Ane Midthaug, f. Hage, 1897-1965, gift med arkivassistent Leif Midthaug.
- 3)   Andreas Halvorsen Linholt, 1855-1936, vognmann i Hamar fra 1882.

1920

- april 7. og 8. ordnet jeg endel i seglsamlingene, som ikke er bare aa forakte.
- april 10. telefonerte jeg med den sorenskriverkontorist paa Kongsvinger, som skulde pakke inn arkivet der. Innen 6 uker skulde vi sikkert ha det.
- " telefonerte ogsaa med kontoristen paa Kap, som om kort tid skulde sende 1 à 2 kasser protokoller, mens pakkene maatte ventes mere med grunnet daarlig tid.
16. var jeg i Kristiania og snakket med Riksarkivaren som mente det ikke burde gjøres noget med de kr. 10- jeg bad for lite om - til refusion paa ekstraordinære budgett. Jeg kan betale det selv, og forøvrig avvente situasjonen.
- mars 1. Statsarkivarens tjenesfrihet beg.
- " 13 Tok vi ut de dobb. vinduer på leseværelset og arkivarens kontor.
- " 13. Frk. Grønvold sluttet på gr. av sykdom
- " 13. Mottok vi Hedemarkens prostis arkiv fra pastor Svendsen Veldre.
- " 17. Mottok vi biskop Christen Bruns efterlatte manuskripter m.m. 1)
- Første sending fra Toten dateret (derborte) 10. sept. 1919.

- 1) Christen Brun, 1846-1917, biskop i Hamar 1906-1917. Jfr. SA.H. privatarkiv nr. 64.

1920

april 27 kom et lass arkivsaker fra Sorenskriver Olafsen, i anledning av at han flyttet sitt kontor. Neste dag registratur.

mai 11. Midthaug ferdig med aa ordne Skinneruds del av Hadeland Land og Valders fagedarkiv. Ordningen har tatt ca. 140 timer.

s.d. paategnet jeg Amundsens ansøking om nedskrivningsbidrag: "Jeg kan attestere, at husleieforholdene i Hamar er særdeles vanskelige, og anbefaler paa det bedste ansøkeren til aa bli tatt i betraktning ved utdelingen av nedskrivningsbidragene. Hertil er han i enhver henseende verdig."

3 juni. Midthaug fra idag av 1 ukes ferie. adresse Dokka.

1920

14. juli Betalt husleie Kr. 1750,- til Vangs sparebank.

----

7. aug. Telefonering med fylkeskontoret på Lillehammer, som opplyser at det har avlevert de arkivalia som var tenkt avlevert.

" Telefonering med sorenskriveren i Vinger og Odalen 1), som lite lysten på arbeidet; den kontorist x) som skulde utføre det var meget optatt p.t. Skulde imidl. sende det. (sine arkivalia). Jeg sa det viktigste var nu å få dem snart, selv om ordningen blev så som så, samme dag sendt ham skjemaer.

x) Larsen.

16. aug. begynte Petter Henriksen, ansatt av Hedemarksbokens komité, å lære å skrive. 2)

1) Rolf Jacobsen, født 1865, sorenskriver i Vinger og Odal fra 1917.

2) Petter Henriksen, lærer (død 1930 eller tidligere), var gjennom det meste av 1920-tallet beskjeftiget med registrerings- og avskrivingsarbeid for bygdebokkomiteer o.l. på Hedemarken og Vestoppland.

1920

- 21 aug. fikk vi innlagt elektr. ringeapparat fra E.M.B.
- 23.aug. Besøk av skoledirektør Eftestøl som gjerne vilde av med sitt arkiv 1). Jeg sa her var plass; han skulde innhente kirkedepartementets samtykke.
24. aug. kom frøken Lystad tilbake fra ferie.
26. aug. Var jeg ute hos amtskasserer og så på hennes arkiv i kjelderer 2). Jeg tenker 20m3, altså nok 60 hyllemeter. Stillingen opprettet 1848, men der var saker fra 1837, da forretningene hørte under fogden. Hun vilde gjerne av med det. Jeg skulde få amtmannens bifall og la Linholt hente det. 3) Hun vilde beholde arkivalia for de siste 5 år.

- 1) Olav Andreas Eftestøl, 1863-1930, skole-
direktør i Hamar bispedømme 1907-1930.
- 2) Bergljot Grøtting, 1874-1929, amts-/
fylkeskasserer i Hedmark 1904-1929.
- 3) Torvald Løchen, 1861-1943, amtmann/
fylkesmann i Hedmark 1916-1926.

920

7. aug.

Under oppgjør av regnskapet finner jeg 4 gamle frimerkekjøp fra budgettåret 1918-19. tils. kr. 4-. Jeg kan ikke tro de er kommet med i forrige regnskap, og lar dem derfor gå i dette.- Nei se kopibok 1919 s. 66.- De 4 kr. derfor ikke tatt med.

sept

brakte vi første g. den elektriske ovn i høst, på leseværelset.

"

sender jeg privat til Rasch 1) 10 seq1, innlagt her av Werner Giertsen, med anmodn. om han vil bestemme dem.

"

gav jeg Amundsen en skriftlig fullmakt til å kjøpe bokbinderutstyr for kr. 600-

"

kjøpte han presse hos Sandberg for kr.600-

1) Andreas Wilhelm Rasch, 1847-1930, amanuensis/arkivar i Statsarkivet i Oslo 1916- ca. 1920.

6. sept. Snakket jeg med amtmannen om avlevering av amtskassererens arkiv. Det sorterte under ham og det var intet i veien for å avlevere det; kun skulde hun skrive ansøknng om det.- Deptet behøvet ikke å spørres.- Meddelte henne det s.d. i telefonen.
7. sept. Tok jeg ut 10 av de verste protokoller til innbinding - for en del av justisdepartementets 1000 kr. Amundsen skulde binde dem på ekstratid for kr.300-. Beregnet efter 1 kr. timen kom et gammelt parti protok. på 16 kr. pr. stykke. Å gå ut fra 30 kr. pr. stykke altså rimelig. - Det blir 11 nye bind, idet en panteprot. deles i to.
- 11 septbr. traff jeg fylkeskasserersken som var optatt av regnskaper nu, og nødigg vilde av med arkivet for øieblikket av den grunn;

1920

Og fra oktober blev det for koldt. Om det kunde ventes til våren.!

23. sept. Besøk av Gunnar Mandt 1), Mangor, som formann i Solør og Odalen historielag. (Vilde 1.) At jeg skulde skaffe bolig til prof. A. Bugge 2) over nyttår utenfor Hamar. 2.) At jeg skulde sette op plan for ordning av herredsarkivene i Solør og Odalen (10 stk. iberegn. Kongsvinger.), av hensyn til kommende historieskrivning vedr. de bygder. 3.) At jeg skulde sette op plan for samarbeide mellom de forskjellige historie-bøker på Oplandene. Og om ikke Kolsrud 3) kommer hjem i høst, få et møte istand dessangående. 4) At jeg skulde holde foredrag derborte i vinter om lokalhistoriske emner, 10 stykker. Jeg sa et par.

- 1) Gunnar Mandt, 1869-1949, lærer i Eidskog fra 1903, formann i Solør og Odal Historielag fra 1920, seinere sekretær.
- 2) Alexander Bugge, 1870-1929, professor i historie, Oslo, forfatter av bl.a. "Våler bygdebok" (utgitt 1936), arbeidet i Statsarkivet i Hamar april-september 1922.
- 3) Nils Oluf Kolsrud, 1885-1945, historiker, dosent 1916, Oslo, fra 1921 professor i kirkehistorie og registrator av norske historiske kjeldeskrifter, redaktør av "Bygd og Bonde" 1919-1928 (sammen med først statsarkivar Scheel, seinere statsarkivar Christiansen), organisator av og rådgiver for flere lokalhistoriske tiltak i Hedmark og Oppland, stod sammen med bl. statsarkivar Scheel for "eit skeid i bygdesogegransking og folkeminnesamling i Upplandsbygdene" i Hamar i 1919, arbeidet i Vatikanarkivet i Roma våren og sommeren 1920.

1920

1 oktober. Melder jeg av til bankch. Andersen at det børjer å bli koldt; - o.s.v.

29-30 septbr. Riksarkivaren på inspeksjon. Pakke-etiketter bør være klebet på lærred. arkiv (exc. sorenskriveriarkiv) bør aldri settes på titelen. Numret - f.eks. på pantebøker - bør stå over årstallene.-

Skal undersøkes hvad her beror av overformynderegnskaper. Hvad gjøres av dem i Hedemarkens amt? I Kristians blir de returnert til -?- overformyndene.

Bilag til amtsregnskaper skal undersøkes, hvad kan kasseres.

Langes embedslistor 1) bør skrives av for registreringspengene. f.eks. i små bøker, med et blad pro persona.

7 okt. sa vaskekonea op; skulde bli her ut måneden.

16 " Anna Kjønningsberg søker post som vaskekone 2). Østre gate 52.

1) Håndskrevet seddelkartotek over embetsmenn, i Riksarkivet, utarbeidet av Christian Christoph Andreas Lange, 1810-1861, riksarkivar 1846-1861.

2) Anna Kjønningsberg, 1877-1931, vaskekone i Statsarkivet 1920-1928.

6. novb. Melder jeg Anna Kjønningsberg inn i Hamar kreds-sykekasse, idet jeg oppgir hennes månedsinntekt her til kr.50- og hennes inntekt annensteds (i Folkets hus til kr.50-. Den samlede premie -altså etter en lønn av kr. 1200- årlig lar jeg betales av arkivet. (Efter telefonsamtale med kredssyke-kassen.) - Ved å utfylle skjemaet ser jeg unekte-lig at denne ordning er lite logisk. Såvitt huskes blev imidlertid så gjort i Riksarkivet. - Det dreier sig jo ikke om store summer, jeg får la ordningen gjelde i all fall foreløbig, til jeg har talt med Riks. derom.

1921.

febr. 25 telefonerer jeg med sorenskriveren i Solør 1), om hvorvidt flere arkivalia ventes sendt. Svar: ja. De skulde snart sendes.

1) Johan Georg Gulbranson, 1862-1942, sorenskriver i Solør 1918-22.

- 5.Mars. Talte i telefonen med amtsfullmektig Hommelstad 1). Som sa at overformynderi-regnskapene i Hedmark fylke havnet hos overformynderi-revisjonen efter å ha vært ved amtet. Revisjonen bestod av to medlemmer, hvis navne jeg ikke oppfattet. Den ene bodde i Grue den annen var en forhenværende ordfører på Tønset.
- 5.april. Ordføreren i Stange ritm. Astrup 2) ber mig ordne Stanges arkiv (som ligger på loftet i kommunebygningen). Jeg svarte ja og skulde ringe ham op i slutten av måneden, efter Midthaugs hjemkomst fra Kjøbenhavn. 3)
- 7 april. Telefonerte med Totens sorenskriveri om avgivning av resten av arkivet. De mente der, at alle protokoller nu var

- 1) Peder Hommelstad, født 1885, amts- (fylkes-) fullmektig i Hedmark fra 1914, seinere lensmann i Vang 1929-1955.
- 2) Ebbe Carsten Morten Astrup, 1876-1955, rittmester fra 1911, seinere oberst, ordfører i Stange 1920-1921.
- 3) Fra Statsarkivets årsberetning for 1921-22: "Ordnningen av Stange kommunes arkiv, der opbevares i kommunens bygning ved Stange station er i aarets løp fuldført av arkivets funktionærer og registratur utarbeidet. Anmodning om at opta ordningsarbeide med kommunale arkiv er indkommet ogsaa for andre kommuner."

avlevert.(?) Men dokumenter skulde det om få dage bli sendt endel av.

Ikke pantebøker er kommet. Men S.skr. nevnte i sin tid at nye registre var under utarbeidelse hvortil trengtes pantebøker.

s.d. minner jeg i privatbrev sorenskriveren i Solør om avgivelse av resten av arkivet.

28.april. Kom (igår) skrivelse om at de 1500- kr. jeg fikk formeget i forrige budgettår, skulde betales tilbake. (Fra Kirkedept.) Imidlertid var det jo egentlig 1000 kr. jeg fikk formeget. Betaler jeg 1500- kr. tilbake, så gjenstår 500- kr. av bevilgningen for 1919-1920. For ikke å gjøre saken mere uklar ved skrivelser, lar jeg de 500 kr. foreløbig bero. Snakker om det i departementet heller. For å få betalt de 1500 tilbake, må der imidlertid flere penger i kassen. Jeg ber derfor om av bevilgningen for dette budgettår (1920-21) å få anvist kr.1301.35.

- 28.april. Kom 4 kasser dokumenter fra sorenskriveren i Toten.
- 29.april Kom 3 panteregistre fra Sorenskriveren i Vinger, med meddelelse om at de ikke behøvde å tilbakesendes. Jeg hadde bedt om å låne dem. Dermed kan jo endelig den avlevering ansees for begyndt.
- 30.mai Kom som første avlevering av fogedarkiverne en manntallsprotokoll fra lensmannen i Vang i Valdres 1)
- 1.juni reiste Petter Henriksen paa eksersis, Starum pr. Bilit, for 18 dager.

1) Helge Nielsen Thune, født 1861, lensmann i Vang (V.) fra 1891.

28.juli Lover jeg frøken Stabell 1) som paa gr. av sygdom maa bli borte fra arkivet i lengere tid, at hun skal faa arbeide her naar hun kommer tilbake, i september eller over nyttaar. Eventuelt skal jeg snakke med Christiansen om det. 2)
Husk aa melde henne inn i Kredssykekassen!

15.aug. Sommerferier har vært:

Sommer-	Statsarkivaren	1. - 25. juli	) Foruten
ferier	Ass. Midthaug.	1. - 20.aug.	) smaafer-
1921.	Vaktm. Amundsen	11. - 31. "	) ier

17.aug. Kom lærer Kubberud, Kap. Toten, op i arkivet 3). Han er engageret av Toten bygdekomité til registrering o.desl. 4) Begynte forøvrig ikke aa skrive denne dag, men skulde snart komme igjen.

- 1) Dagny Stabell, født 1901, ansatt i Statsarkivet i Trondheim fra 1917 som "maskin-skrivende dame og vaktmester", assistent II 1919-1921 (31/3), registreringsarbeid i Statsarkivet i Hamar fra våren 1921 til utpå nyåret 1922, seinere husstellærerinne i Trondheim.
- 2) Gunnar Egil Christiansen, 1890-1979, amanuensis/arkivar i Riksarkivet fra 1917, konstituert statsarkivar i Hamar fra 1. november 1921, statsarkivar 1922-1961.
- 3) Martin Kubberud, 1854-1928, lærer i Østre Toten 1874-1920.
- 4) Toten bygdebokkomité ble oppnevnt i 1918. Om arkivregistrering se Toten bygdebok, bind II (1937), forordet.

- 10.aug. 1921 (ca.) Avtales med bokbinderen at han for kr. 300- (Justisdeptets bevilgn) skal binde inn 10 protokoller, som ekstraarbeide. Protokollerne blev fremfunnet.
- 29.aug. har jeg til vaar flytning (private) laant 10 kasser av de som staar paa loftet.
- 31.aug. Besøkte Riksarkivaren arkivet. S.d. begynte provst Borchgrevinck, Nes, Hedem., aa registrere. (en domprotok. for N. Hedemarken, 1876 ff). 1)
- 2.septbr. brukte vi 1ste gang i høst elektrisk ovn paa leseværelset.
3. " Melder jeg fra at telefonen i min private bolig maa nedtages og bringes hitned til arkivet. (Den tilhører jo kontoret.) Jeg flytter ut idag. 2)

- 1) Antagelig Hans Henrik Christian Borchgrevink, født 1847, sokneprest i Elverum 1903-ca. 1913, prost i Sør-Østerdal 1904-ca. 1913. Registreringsarbeid i Statsarkivet i Hamar høsten 1921.
- 2) Scheel var i embetet til og med 31. oktober 1921.

20 septbr 1921. Telefonerer jeg med kontoristen paa Kongsvinger, om sorenskriveriets arkiv.- Den forrige, som skulde pakket det var nu fratraatt, derfor var intet gjort! Jeg henstillet av alle krefter til nu aa sende det.

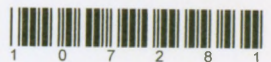
" " do m. kontoristen hos Sorenskr. paa Toten. Han skulde snart se aa sende resterne.

" " begynte Provst Borchgrevink aa arbeide for Toten bygdebok; beg. med Toten kirkebok nr. 1.

14.oktbr.1921 fant vi at 1 meter arkivsaker folioformat veier omtr. 40 kg. Ingen større forskjjel om protok. eller pakke. Gulvet i Sal I er 63 m2. Der skulde være ca. 334 meter (virtuelle, av og til 2 med lite format slaatt sammen til en.) Vekt pr. m2 blir altsaa 212 kg.

DIS-Danmark

Hamar Arbeiderblads trykkeri

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK